ומי איכא כי האי גוונא? אין דחזיוה רבנן לרב יהודה דנפק בחמשא *זוזי מוקי לשוקא אמר ~~רב~~ יהודה אמר רב יבמה שהגדילה בין האחין מותרת לינשא לאחד מן האחין ואין חוששין שמא חלצה סנדל לאחד מהן טעמא דלא חזינן הא חזינן חיישינן והא תניא *בין שנתכוון הוא ולא נתכוונה היא, בין שנתכוונה היא ולא נתכוון הוא חליצתה פסולה עד שיתכוונו שניהם כאחד? הכי קאמר אע"ג דחזינן אין חוששין שמא כוונו ואיכא דאמרי טעמא דלא חזינן הא חזינן חוששין, ודקא תנא בעי כוונה, הני מילי לאישתרויי לעלמא, אבל לאחין מיפסלא, אמר ~~רב~~ יהודה אמר רב סנדל התפור בפשתן אין חולצין בו שנאמר ואנעלך תחש ואימא תחש אין מידי אחרינא לא? נעל ריבה, אי נעל ריבה אפי' כל מילי נמי? אם כן תחש מאי אהני ליה. בעא מיניה רבי אלעזר מרב הוא של עור ותריסיותיו של שער מהו? אמר ליה מי לא קרינן ביה ואנעלך תחש, אי הכי כולו של שער נמי! ההוא *קרקא מקרי. אמר ליה רב כהנא לשמואל ממאי דהאי וחלצה נעלו מעל רגלו מישלף הוא, דכתיב וחלצו את האבנים אשר בהן הנגע ואימא זרוזי הוא, דכתיב החלצו מאתכם אנשים לצבא? התם נמי שלופי מביתא לקרבא והכתיב יחלץ עני בעניו? בשכר עניו יחלצו מדינה של גיהנם אלא הא דכתיב חונה מלאך ה' סביב ליראיו ויחלצם? בשכר יראיו יחלצם מדינה של גיהנם, אלא הא דכתיב ועצמותיך יחליץ ואמר רבי אלעזר זו מעולה שבברכות ואמר רבא זרוזי גרמי! אין משמע הכי, ומשמע הכי, דהכא אי ס"ד זרוזי הוא א"כ לכתוב רחמנא וחלצה נעלו ברגלו אי כתב רחמנא ברגלו ה"א ברגלו אין בשוקו לא כתב רחמנא מעל רגלו דאפילו בשוקו, א"כ לכתוב רחמנא במעל רגלו מאי מעל רגלו ש"מ מישלף הוא, אמר ליה ההוא מינא לר"ג עמא דחלץ ליה מריה מיניה דכתיב בצאנם ובבקרם ילכו לבקש את ה' ולא ימצאו חלץ מהם אמר ליה שוטה מי כתיב חלץ להם, חלץ מהם כתיב ואילו יבמה דחלצו (א) (לה) אחין, מידי משמש אית ביה: באנפיליא כו': למימרא דאנפיליא לאו מנעל הוא (ותנן) נמי *אין התורם נכנס לא בפרגוד חפות ולא באנפיליא ואין צריך לומר במנעל וסנדל לפי שאין נכנסין במנעל וסנדל לעזרה ורמינהו אחד מנעל וסנדל ואנפיליא לא יטייל בהן, לא מבית לבית ולא ממטה למטה אמר אביי *דאית ביה כתיתי, ומשום תענוג, אמר ליה רבא ומשום תענוג בלא מנעל ביום הכפורים מי אסירי והא *רבה בר רב הונא כריך סודרא אכרעיה ונפיק? אלא אמר רבא לא קשיא כאן באנפיליא של עור כאן באנפיליא של בגד ה"נ מסתברא דאי לא תימא הכי קשיא יום הכפורים איום הכפורים דתניא לא יטייל אדם בקורדקיסין בתוך ביתו אבל מטייל הוא באנפילין בתוך ביתו אלא לאו ש"מ כאן באנפיליא של עור כאן באנפיליא של בגד ש"מ תניא כוותיה דרבא חליצה במנעל הנפרם שחופה את רוב הרגל, בסנדל הנפחת שמקבל את רוב הרגל, בסנדל של שעם ושל סיב, בקב הקיטע, במוק, בסמיכת הרגלים, באנפיליא של עור והחולצת מן הגדול

בין

רש"י

מוקי · קלגס"ש קפיס הס וכן בלשון ערבי קורין למנעלים אלמוק: הא חזינן דחלצה חיישינן · דלמא חליצה היא לפוסלה עליהן ואע"ג דלא נתכוונו לחליצת מצוה: ואיכא דאמרי · אין ולאי טעמא דלא חזינן דחלצה הא חזינן דחלצה חיישינן דלמא נתכוונו ומיפסלא עלייהו: התפור בפשתן · שתפור בחוטין בגד פשתן כעין שתופרין בחוטין לבדין פלטרא"ש · ל"א התפור בפשתן שתפרו במשיחה כעין שלנו: אין חולצין בו · דבעינן כוליה דעור דכתיב ואנעלך תחש אלמא לא קרי ליה נעל עד שיהא כולו של עור: מידי אחרינא · עור בהמה אחרת או סנדל: תריסיותיו · רלועותיו: של שער · מטלה של עזים: קורקא: זרוזי הוא · שנועלתו מע"ג קרקע ומנעילתו ברגלו: והכתיב יחלץ עני בעניו · כלומר יזרזו ויתן לו כח ומשני הכא נמי שלופי הוא וה"ק בשכר עניו שסבל עליו בחייו יחללנו ויצילנו מדינה של גיהנם: ויחלצם · קס"ד זרוזי הוא שיחליפו כח: אפי' בשוקו · אם נחתך רגלו: ה"ג א"כ נכתוב במעל רגלו מאי מעל רגלו ש"מ שלופי הוא: ה"ג שוטה מי כתיב חלץ להם חלץ מהם כתיב · הוא קיבל חליצה מהם ואילו יבמה דחלצי מינה אחין שהיבם קיבל הימנה, מידי משמש אית ביה: אין התורם · את הלשכה נכנס לתרום: לא בפרגוד חפות · חלוק שיש בו אימרא שלא יחשדוהו לומר בתוך האימרא החביא כספים וחברו במס' יומא (דף עז:) שלא יוליא ידו מתחת חפת חלוקו: ולא באנפיליא · נמי משום חשד: ואין צריך לומר מנעל וסנדל · דבלאו חשד נמי אסור דכתיב (ישעיה א) מי בקש זאת מידכם רמוס חצרי: ומדקתני אין צריך לומר כו' מכלל דאנפיליא לאו בכלל מנעל: לא יטייל בהן · ביום הכפורים דהויא נעילת סנדל: כתיתין · חתיכות דקות של מוכין ועור רך ומשום תענוג ולאו משום דהיוי נעילה: הכי גרסינן אלא אמר רבא לא קשיא כו' · מתני' דתרומת הלשכה באנפיליא של בגד דלאו מגין הוי ולא הוי נעל ולגבי עזרה נמי ליכא בזיון דאין דרך להכניסה בטיט והא דיום הכפורים בשל עור: בקורדקיסין · מנעלים דקים שנועלין תחת מנעלים עבים להגין מן המים וקרא"ס קונדרסו"ב בלשון אשכנז: הנפרם · לשון לא תפרומו (ויקרא י) ושייך פרימה במנעל ופחיתה וקיבול שייך בסנדל: שעם וגמי · קשה הוא ומגין הוא: בקב הקיטע · שנקטעה רגלו עושה כמין דפוס רגל ויש בה בית קיבול קטן ומכניס שם ראש שוקו ואין נסמך עליו והוא קרוי קב ולמשענת הליכה יש לו אסקיצ"א קשורה בשוקיו ומשענת ידיו שקורין קרוק"א: במוק · *קילצו"ן של בגד קשה ומגין: בסמיכת הרגלים · מי שמהלך בידיו וגורר את רגליו עושה להם סמיכה של עץ או של עור ומכניס לתוכו: *סמיכות הידים · שעושה לידיו בתיס של עור מפני שמכניסס בטיט וסומך עליהן וגורר את רגליו:

קב

תוספות

ומי איכא כה"ג · וא"ת דבפ' בהמה המקשה (חולין ע. שם) שואל הש"ס בלעתו ~~חולדה~~ בבת אחת וכן הדביק ב' רחמים זה בזה וא"כ מאי קאמר הכא ומי איכא כה"ג וא"ר דודאי פשיטא ליה שיכול להיות אלא מיבעיא ליה ומי הויא חליצה כה"ג הלא אין דרך בני אדם לנעול בו ומשני דדרך הוא דחזיוה רבנן לרב יהודה כו': ודקתני תנא בעי כוונה כו' · (ג) ומדקתני עד שיתכוונו שניהם כאחד משמע דבעינן שנדע שהם מתכוונין לחליצה: סנדל התפור בפשתן · רב סבירא ליה כרבנן דפליגי אר' מאיר דפליג אקב הקיטע וטעמייהו משום דבעינן תחש אבל ר"מ לא מצריך אלא מידי דמגין: ואנעלך תחש · מכאן אר"ת שצריך שיהיה מנעל מעור בהמה טהורה דתחש כתיב ואין נראה כי אין להקפיד אם חלץ במנעל בהמה טמאה: מאי מעל רגלו שמע מינה שלופי הוא · וא"ת והא איצטריך מעל להכשיר שוק לחליצה כדאמרינן לקמן (דף קג.) וי"ל דא"כ ה"מ למכתב (בעל) מרגלו מאי מעל ש"מ תרתי: אלא ש"מ כאן באנפיליא של עור · הוה מצי לפלוגי בדידה ולמיתני לא יטייל אדם באנפיליא של עור אלא נקט תנא דבר ההווה דרגילות הוא לטייל בקורדקיסין: בקב הקיטע · תימה כיון דכשר לחליצה אם כן עביד להילוכא ואם כן אמאי לא טמא מדרס בלא כתיתין ויש לומר דאין עשוי כל כך להילוכא שיהא טמא מדרס ומ"מ ראוי לחלוץ דלא גרע מסנדל דעבודת כוכבים וסנדל דבי דינא כדאמר לקמן (דף קג: וקד.):

עין משפט נר מצוה

כד א ב ג מיי' פ"ד מהל' יבום הלכה כח סמג עשין נב טוש"ע אה"ע סימן קסט סעיף מד:

כה ד ה מיי' שם הלכה יח טוש"ע שם סעיף מז:

כו ו מיי' פ"ב מהל' שקלים הלכה י:

כז ז מיי' פ"ז מהלכות בית הבחירה הלכה ב סמג עשין קסד:

כח ח ט י מיי' פ"ג מהלכות שביתת עשור הלכה ז סמג לאוין סה טוש"ע א"ח סימן תריד סעיף ב:

כט כ מיי' פ"ד מהלכות יבום הלכה יט:

תוס' חד מקמאי

לעילאי וקאי אתחא מעל אמר רחמנא ולא מעל דמעל [לא צריכא] דקרעתיה לעילאי ושליפתיה לתתאי וקאי עילאה חליצה בעינן והא איכא או דלמא גלוי כרעא בעינן והא ליכא ומי איכא כה"ג אין דחזיוה רבנן לאמימר דנפק בחמשה זוזי מוקי בשוקא מכאן למרנו שאין לחלוץ הנעל ע"ג בתי שוקיים דמעל דמעל הוא דהא אמר הכא דשני מנעלים זה על גב זה ה"ל עילאה מעל דמעל ואע"פ שיש לבעל דין לחלוק ולומר שאני הכא דשניהם מנעלים והלכך הו"ל עילאה מעל דמעל אבל בתי שקים דלאו מנעל נינהו דאנפילא של בגד הוא ולאו מנעל איקרי לא מקרי המנעל (שלהן) שעליהם מעל דמעל[מ"מ] מה לי אם התחתון מנעל מה לי אינו מנעל מ"מ מעל דמעל הוא, ונראה דצריך להחמיר משום דמספקא לן אי גלויי כרעא בעינן לכן טוב להחמיר בדבר שלא לחלוץ על בתי שוקיים. ואע"ג דאמר גבי קב הקיטע דמטופה עור כשר ולא מקרי מעל דמעל התם חד מנעל הוא דהד מנא הוא אבל הכא תרי מני נינהו ויש סיוע בהא מהא פרש"י סנדל התפור בפשתן שתפר בחוטי בגד פשתן כעין שתופרים בחוטי לבדין אלמא כה"ג לאו מעל דמעל הוא עוד פרש"י סנדל התפור בפשתן שתפרו במשיחה כעין שלנו' תניא בין נתכוון הוא ולא נתכוונה היא בין שנתכוונה היא ולא נתכוון הוא חליצתה פסולה עד שיתכוונו שניהם כאחד פי' חליצה פסולה לעלמא ופוסלת מן האחים הא אם לא נתכוון [הוא] ולא נתכוונה היא אינה פוסלת מן האחים: תניא חלצה במנעל (א) הנפחת החופה רוב הרגל בסנדל הנפרם

(א) לפנינו הגירסא להיפך ברישא במנעל הנפרם ובסיפא הנפחת.

מסורת הש"ס

[תוס' פ"ב לקמן קו.]

הגהות הב"ח

(א) גמ' ואילו יבמה דחלצו (לה) תא"מ ונ"ב נ"י רש"י מינה: (ב) תוס' ד"ה ודקתני תנא בעי כוונה כו' ומדקתני:

גליון הש"ס

תוס' ד"ה ודקתני וכו' ומדקתני עד שיתכוונו עי' בתשובת מהרי"ל סימן יא בהגהות: ד"ה ואנעלך וכו' מכאן אר"ת עי' בתרומה ...